دۆزەخی نێر سالاری بێگەردیشی هەڵ لووشی)*

ئیسماعیل کەریم – ئەڵمانیا

بە دڵنیایەوە دەتوانم لەسەر ئەو خاڵە پێ داگرم، کە هاتنی گۆلۆبالیزیشم و پێشکەوتنی تەکنەلۆژی و شەماڵی دیموکراسی بۆ ئەم وڵاتەی لەمەڕ ئێمە بچوکترین کاریگەری نەکردوە لەسەر پێوان و هەڵسەنگاندنی شەرەف بە مانا تەقلیدیەکەی لای پیاوی کورد...
بەڵکو گۆرینی ئەم عەقڵە هیند دەزانم هەروا کارێکی سانا نیە ، پیاوی کورد بەو ئاراستەیەدا بگۆڕێت، کە چیتر دەیانو سەدان پێوانی تر هەیە بۆ نرخاندنی شەرەفی تاک و کۆمەڵ، بە هێندەی ئەوەی کە سەدان ساڵە وابەستەی شەرەفیان تەنهاو تەنها بە ناوگەڵی کچ و ژنانی کۆمەڵگاوە گرێ دابێت..
ترسی پیاوی رۆژهەڵاتی لە ئازادی و مافەکانی کچان و ژنان، ئەو بتە بچوکانەیە کە هەر ساتێکی پێوستیان بە ئیبراهیمیک هەیە بۆ شکاندیان، کە من پێم وا بێ تا ئێستە کەسێک یان دەستەڵات و ڕێکخراوێک نیە بەو ناوەوە توانیبێتی ئەم هەورە ڕەشەی بەسەر ئاسمانی تێڕوانینی پیاوانی ڕۆژهەڵاتدا بڕەوێنێتەوە، بەڵکو ئێستاشی لەگەڵدا بێت، هیچ کام لەو هەمو وگۆڕانە گەورانەی دونیا کە ڕویداوە لە هەموو دەرفەت و بوارە زانستی و کۆمەڵایەتیەکاندا ، هێندەی مساقاڵە زەڕەیەک لەسەر ئەم پرسە گرنگەی کۆمەڵگا، نەیان توانیوەئاراستەی بیرکردنەوەی پیاوانی ڕۆژهەڵات بە ئاقارێکی مرۆیدا ببەن و کە چیتر ئەو پێوانە کلاسیک وبەسەر چووەوانەدا لە بیرکردنەوەیاندا لابەرن و ماماڵەیەکی یەکسانی و مرۆڤ پەروارانە بکەن لەگەڵ هەمو و دەستەواژاکاندا، بە تایبەتی دەستەواژەی کڕینەوەی شەرەف و لەدەستانی شەرەفیان...

بۆیە درۆیەکی گەورەیە، کاتی لە دەزگا ڕاگەیاندنەکانەوە گوێبیستی ئەوە دەبین کە ڕۆژهەڵاتی ناوی بە گشتی و کوردستان بە تایبەتی ، بە شێوەیەک لە شێوەکان، خەریکی هەنگاو هەڵهێنانن بۆ دروست کردنی کۆمەڵگایەکی پێشکەوت و مەدەنیەت، چونکە یەکێک لەهەرە خاڵە سەرەکیەکانی دروست بونی کۆمەڵگای مەدەنیەت ، ئازادی تاکەکانی ناو کۆمەڵگاو بەیەکسان سەیر کردنی هاموو مافو داخوازییەکانی هاوڵاتیەکانیەتی، بە بێ لە بەر چاو گرتنی نێڕێتی و مێیەتی..
دەکرێت هەموو مرۆڤایەتی بە تایبەتی و نوسەران بە گشتی هەمیشە لە پەیڤ و نوسینەکانیدا ڕاستگۆبن، ڕاستگۆ بەو مانایەی کە ئێمەی پیاوی کورد تا ئێستە نەمان توانیوە ئەو عەقڵە یان ئەو قۆناغە

تێپەڕێنین، کە بە چاوی ئینسانی بونەوە تەماشای کچ و ژنانی ئەم کۆمەڵگامان بکەین، بە هێندەی بە چاوی مێینەوە کچ بونو ژن بونەوە مامەڵەیان لەگەڵدا بکەین...
دیارە ئاشکرایە لای هەموان کاتێ تێڕوانینی کۆمەڵگا لەسەر چاوەی ژن بوون و مێ بونەوە بوون بۆ ژنان چ ئەنجامێکی دەبێت، چونکە لە زەین و مندالدانی پیاوانی نێر سالاریدا مێ بوونو ژن بوون پەڵەیەکەی ڕەش و خەجاڵەت باریە بەنێو چەوانی ئەوی پیاوەوە سیمۆن دیبوڤواری دەڵێ (مرۆڤ وەک ژن لە دایک نابێت، ئەوە کۆمەڵگایە کە بڕیار دەدات کێ دەبێتە ژن و کێ دەبێتە پیاو) کە واتە ئەوە تۆی کۆمەڵگای بڕیار ئەو ژن و منی پیاو دەدەیت ، ژن بون بە تاوان و خەجاڵەتی دەنرخێنیت لە کاتێکدا ئەگەر ژن بوون تاوان بێت ئەوە ئەو تاوانە خۆکرد نیە، سروشتە بڕیاری شکڵ و فۆڕم و ڕەگەزی مرۆڤەکان دەدات و تۆی پیاویش ماف و نرخەکانی ڕەگەزەکان دیاری دەکەیت بە پێی خواست و ئارەزوە نێرینەکانی خۆت**(دیارە بەربەر□تی ونەمانی ما□یەتی مرۆڤایەتی لەو کۆمە□گایانەدایە کە ژن بون بە تاوان و سوکایەتی چاو ل□ دەکەن)**
بۆیە من بە دڵنیایەوە پێ لەسەر ئەوە دادەگرم کە ئەمە تەنها هەڵوێستی تاکە پیاوێکی کورد نیە لە بینینی ئەوا وێنەیەکدا کە هاوسەری پێشوی دەبنێت لە گەڵ کەسێکی تردا ئازادانە بڕیاری ژیانیکی تر دەدەن ئەمیش هەموو هێزو تواناکانی خۆی دەخاتە گەڕ بۆ ڕشتنی خوێن، ، ئاخر تەنها بە خوێن ڕشتن پیاوانی کۆمەڵگای نێر سالاری دەتوانن شەرەفی لەدەست چویان بکرنەوە ..

بەڵکو تەواو دڵنیا هەڵوێستی ئەم پیاوە بە شێوەیەک لە شێوەکان گوزارشتێکی تەواوە بۆ زۆرینەی پیاوانی کورد لەبەرامبەر ئەم پرسەدا، بە هەموو پیاوانی سەر بە چینو توێژە جیاوازەکانی ئەم کۆمەڵگایەوە...
کوشتن وسوتاندی هەر ڕۆژەی کچ و ژنێک لەم وڵاتەی ئێمەدا بە دەستی ئیمەی پیاوان هەر جارەی لە ژێر ناوێکدا، گوزارشتە بۆ ئەوەی کە ئەم وڵاتە شوینی ژیان نیە تێداو ژنان ناتوانن لە ژێر ئەوا دەستەڵاتیکدا بچوکترین ئاسۆیان هەبیت هەنگاوی بۆ هەڵبینن، دەست لە نێو دەستی پیاوان بنێن بۆ خۆشتر کردن و جوانتر کردنی ژیان بە هەموو ماناو ڕەهەندەکانیەوە، تەنها و تەنها بەڕێ کردنی ڕۆژ و مانگ و ساڵەکانە لە نێو زیندانیکی داخراوی نێر سالاریدا و کە پایەو کۆڵەکاکانی لەسەر خوێن و ئێسک و پروسکی ژنان بنیاد نراوە...
ئەبێت چی بێت ئاوا هەریمێک کە ئەمە بناغەکەی بێت ؟ کە تائێستاش نەیتوانیبێت پیاوانی کۆمەڵگاکەی لەسەر ئەوە ڕابێنێت، کە چەندە کارێکی مرۆی و سروشتیە پرۆسەی هاوسەر گیری، ئەوا بە هێندەش جیا بونەوەی دوو کەس کە لە ڕۆحە یەکیان تەڵاق دابێت ، هێند پرۆسەیەکی ئینسانی و لوتکەی ڕاستگۆیە لەگەڵ یەکدا، ئاخر پرۆسەیەکی ئینسانیە جیابونەوەی دوو کەس کاتێ دەگەنە ئەو قوناعەتەی کە هیچ خەون و ئاواتێکیان پێکەوە نەماوەو، تەنهاو تەنها جیا بوونەوە چارەسەری بنەڕەتی کێشەکەیانە،چونکە مانەوەی دوو کەس پێکەوە لە پرۆسەیەکی هاوسەر گیریدا و بەردەوامی ئاوا ژیانێک کە هیچ خۆشەویستی و لەیەک گەشتنێکیان نەبێت لەگەڵ یەکداو ، دوو بیر و دوو ڕۆحی جیاواز، کە ساڵانێک هەر یەکەو لە شوێنی خۆیەوە بڕیاری نامۆ بونی بە شتە تایبەتیەکانی بەرامبەرەکەی دابێت، هەست ناکەم هیچ جیاوازیەکی هەبێ لەگەڵ لەش فرۆشیو دەست برین و ژیان بە فیرۆ داندا...
بەڵام دیارە ئاسان نیە بۆ پیاوی کورد قەناعەت بە هەستەکانی خۆی بێنێت لە ئاوا پرسێکدا، کە جیا بونەوەو هەر یەکەیان هەوڵ و کۆشش بۆ بەختەوەری لەگەڵ کەسێکی تردا، بەڵکو هەمیشە لە عەقڵی پیاوانی ڕۆژهەڵاتیدا جیابوونەوە بەو جەنگە خوێناویە دەزانن کە دەبێت ئەمی پیاو ئەمی نێر ئەمی خاوەن هێزو توانا سەرکەوتن بەدەست بێنێت لە ئاوا جەنگێکدا، کە ڕونیشە لای هەموان کۆتای هەموو جەنگەکان هەر بە خوێنە، لەم نێوەندەشدا هەر خوێنی ئەوی مێ ئەوی ژن ئەوی بێهز دەڕێژرێت...

بەڵام مرۆڤ گەر کەمێک بە ویژدانەوە بنواڕیتە ئەم پرۆسەیە نابێت نە وەک جەنگێک مامەڵەی لەگەڵدا بکاتو نە هەرگیزیش لە بیری دۆڕان و بردنەوەدا بێت، چونکە شتێک نیە ناوی بردنەوە

دۆڕاند بێت، گەر ڕاستگۆیانە سەرەتا لە پرۆسەکە چوبێتە پێشەوە، بەڵکو دەبێت لە دوای جیابونەوەش . هەردوولا هاوکار و پشتیوانی یەک بن بۆ گەشتن بە بەختەوەری ئەوی تریان، ئاخر خۆ هەر هیچ نەبێت رۆژگارێک پێکەوە ژیاون و دەیان یادگاری جوان لە نێوانیاندا هەیە، ئەمە لە کاتێکدا کە رۆژگارێکیش بە مانا تەقلیدیەکەی ئەم ژنە شەرەفی ئەوی پیاو بوە، هەر سوکایەتیەک و کاردانەوەیەکی نا شارستانی و نا مرۆی لە بەرامبەری ئەم ژنەدا ئێستاکە دوبارە پێش ئەوەی سوکایەتی بێت بە ئەمی ژن ، ئەوا بەسەد هێندە سوکایەتی و بێشەرەفیە بە ڕابردووی خۆی و هەموو ئەو بەڵێن و پەیمانانەی کە پێش وەخت داویەتی بە ئەمی هاوسەری....

ئەوەی کە جێی ئەسەفێکی گەورەیە لەنێو ئەم پرۆسەی هاوسەر گێرێتی کلتوری کوردیدا چەمکی تۆڵە سەندنەوەیە پاش جیا بوونەوە و تیرۆرکردنی ئەو ژنە بە هەچ نرخێک بێت تەنها بۆ ئەوەی ئەمی نێر بیسەلمێنی کە هەموو ئایندەو خۆشی و ژیان و سەرجەم شتە تایبەتیەکانی لە دەست و توانای ئەمی پیاو تێپەڕ ناکات و ، ئەوە تەنها ئەمی پیاوە بڕیاری هەموو شتەکانی ئەوی ژن دەدات نەک خودی خۆی...

ئێستەشی لەگەڵدا بێت پیاوانی ڕۆژهەڵات بە گشتی و پیاوی کورد بە تایبەتی وەک کۆنتراکتی خانو کڕین و فرۆشتن لە پرۆسەی هاوسەرگیری و هەم جیابونەوەش دەڕوانن، لە هەمو کات و ساتێکدا کە خواستیان بوو بنیادی بنێن یاخود وێرانی بکەن، کەسی تری بڕیاری ئەوەی نەبێت بە مانەوەی یاخود دەرچونی تێدا، بەڵام گەر ژنێک ڕۆشنبیر بێت و بە ئامراز بوونی پێ قەبوڵ نەبێت، ئەوا تەنها ڕێگە جیا بونەوەیە لە ئاوا عەقڵێک، کە وەک بەشێک لە شت و مەکەکانی ناو ئەو خانوە چاوت لێ بکات، ئاخر خۆ پرۆسەی هاوسەر گیرێتی تەنها پەیوەندیە مەعنەوی و فیزیکێکە نیە، بە هێندە پەیوەندیە ڕۆحی و هەستە مرۆیەکانی ترە...

دیارە هەر ژنێک ئامراز بوونی پێ قەبوڵ نەبێت لە بەرامبەر ئەم جۆرە عەقڵانەدا، یان ئەوەتا ئایندەی وەک بێگەرد دەبێت، یان بە دەیانو سەدان چەکی تر چەکی بوختان، چەکی درۆ، چەکی نوسین، چەکی تۆڵە، چەکی سوکایەتی، لە لایەن پیاوانی نێر سالارەوە بەکار دەهێنرێت لە دژی بۆ تیرۆر کردنی، ، کەم نین ئەو ژنانەی ڕۆژانە لە ڕێگەیەی ئەم چەکانەوە بە دەستی ئەو پیاوەی لێ جیابۆتەوە تیرۆر نەکرێت...

بۆیە مرۆڤێک پیاوێک گەر تەنها یەک تۆز خاوەنی ویژدان و ماهێتی ئینسان بوونی تێدا بێت، لەم هەموو تیرۆرە ڕەشەی ژنان بە دەستی ڕەگەزەکەی ئەو، نەک عارەقەی شەرمەزاری دەتکێنێ، بەڵکوو نەفرەت لە هەموو پیاوان و هاو ڕەگەزانی خۆی دەکات، گەر بەردەوامی ئەم ڕەشە کوژیەوەو سوتاندی ئەم هەموو ڕۆحە پاک و جوانانەی کچان و ژنان بن، لە ژێر هەر ناو هەر بەهانەیەکدا بێت....

* چەندین جار پێکەوە لەسەر ئەم پرسە واتە(عەقڵیەتی پیاوانی کۆمەڵگای نێر سالاری و پرۆسەی هاوسەرگیری و جیابونەوەو و چەوساندەوەی کچانو ژنانی کورد) قسەو باسمان کردوە،بەڵام بە ئەسەفێکی زۆرەوە بێگەرد خۆشی لەشەوی 2008/4/19/18 بەدەستی هاوسەری پێشوی مەحەمەد مستەفا بەر چەقۆ دراو شەهید بوو